

hufvudmyntets »faststälte värde» = 33 skilling 7 runstycken Banco specie fullkomligt tillfyllestgörande.

Vi bemötte hr F. L. S:s förra artikel med all aktning. Han anser sig icke behöfva gälda lika med lika. Vi fortfara dock att afhålla oss från onödiga omdömen, då vi icke svara på hans obehöriga tillmäle om »lättsinne», såsom sig eljest borde.

10 73 HURU LÄTT ÄR ÖFVERGÅNG TILL GULD- MYNTFOT?

Morgonbladet n:o 80, 6.IV 1876

Bladets ärade läsare torde ursäkta oss, om vi antaga, att säkert icke mången har för sig klart, hvilken stor rubbning i egendomsförhållandena en öfvergång till guldmyntfot i närvarande stund innebär.

Vi bedja att få upplysa frågan genom ett för alla bekant exempel.

20 Vid den tidpunkt, myntreformen 1865 skedde, hade bankens sedlar fallit i värde ungefär 18 procent. Och då endast sedlar funnos i rörelsen, hade alla varor stigit i pris med ungefär lika procenttal. De skattskyldiga hade då en god tid. Ty alla utskylder i penningar voro 18 procent lägre, än de borde vara; alla löntagare en dålig, ty deras löner voro effektivt nedsatta med detta belopp. Alla gäldenärer hade en så god tid, som en dylik ställning kan medgifva, ty de erlade 18 procent mindre i ränta, än öfverrenskomet var, och kunde t. ex. med 82 mark betala en skuld på 100 mark, emedan de 100 mark i sedlar, med hvilka de betalade den, icke voro mera värda; alla borgenärer hade i samma proportion dålig tid, – o. s. v.

30 När nu myntreformen inträdde, omkastades med ens alla dessa förhållanden. Löntagare och borgenärer fingo full liquid; skattskyldige och gäldenärer måste betala fullt. Den, som råkade hafva hundra mark i bankens sedlar på hand, blef 18 mark rikare än dagen förut. Alla varor föllo efterhad i pris, arbetslegan nedsattes. De, som hade betalda varor på lager, måste sälja dem med förlust. Gäldenären, som lånat dåliga pengar måste betala i goda m. m. Reformen var för många ett hårdt slag.

40 Men förfarandet vid densamma var gifvet. Man måste återvända till det lagliga tillståndet, det nämligen, att Finlands bank skulle inlösa sina sedlar med metalliskt mynt. Det eljest hårda i omkastningen lindrades något deraf, att sedelns värde från den tid, då invexlingen upphörde, endast småningom fallit, år 1863 till och med åter hade stigit till nära pari, jemte ryska sedelmyntet, i följd af det då i Ryssland gjorda fåfänga försöket att styra kursen. Dock, som sagdt: sättet för återgången var gifvet. Finlands banks sedel måste enligt sin lydelse vara lika god med silfver.

50 Men huru förhåller det sig nu med denna sedel? Den är visst ännu lika god som silfver. Men silfret sjelft är dåligt, väl 10 proc. sämre än 1865, och sedeln har alltså, äfven den, förlorat 10 proc. af sitt dåvarande myntvärde. Alla de missförhållanden, som nästföre myntreformen voro rådande, hafva åter inträdt.

Det är förunderligt, huru länge det dröjer, förrän människan förmår upptäcka orsaken till någon företeelse, i det menskliga samlifvet icke mindre än i naturen. Nu först börjar man få reda på att silfrets fallande värde har sin förnämsta orsak i den oerhörda produktionen af metallen i Kalifornien och Nevada. Det lider knappt numera något tvifvel, att

denna värdeförsämring skall ytterligare fortgå med ökad fart; och vi torde kunna motse den dag, då våra sedlar, likasom före myntreformen, skola hafva förlorat 18 proc. af sitt ursprungliga värde.

Då nu saken skall hjälpas genom att öfvergå till guldmyntfot, d. v. s. påbjudandet af guldmynt såsom lagligt betalningsmedel och inskränkning i silfvermyntets gångbarhet till något mindre belopp i hvarje liqvid, skall då derigenom silfvermarkens och marksedelns värde restitueras? Omöjligt är detta icke. Men det är föga troligt, att försöket skall göras.

Tänker man sig nemligen saken så, att man skulle taga reda på silfrets värde i guld den 13 november 1865 och slå guldmynt i mark, innehållande i rent guld det sålunda bestämda värdet för 43 1/2 ass silfver, då är det gjordt, som begäres. Man har då samma omkastning i egendomsförhållandena, som 1865. Ty det är banken, som skall inlösa de sålunda till sitt värde 1865 återställda sedlarna, det är banken, som skall härtill bestå, må vara, 10 proc. mera i guld, än hvad det nu lagliga inlösningsmedlet, silfret, är värdt. Bankens utgift kan efter omständigheterna blifva 6 miljoner mark eller mera. Men då bankstyrelsen varit försigtig nog att under bättre tider lägga sig till icke mindre än 15 miljoner mark i guld, så skulle dess effektiva förlust på affären betydligt minskas. Förlusten på det silfver, banken innehar, är i hvarje fall gifven.

Till denna förlust har man att lägga de enskildas förluster vid en omkastning af fullkomligt samma art, som den ofvan skildrade år 1865.

I den af oss tidigare citerade artikeln i »Kuukauslehti» förordas denna metod för öfvergången. Hänvisande läsaren till derstädes anförda motivering, kunna vi för vår del icke dela den ärade författarens åsigt. Vi skola längre ned tillägga ett viktigt skäl härför, som i »Kuukauslehti» icke tagits i betraktande.

Väljes icke nu antydda förfarande, så återstår endast att slå guldmark, innehållande i rent guld nuvarande värdet för 43 1/2 ass bergfint silfver. Vid detta förfarande gör banken ingen förlust, utan vinner troligen på sitt guldförråd. Men hvar och en i landet, som förlorat på det fallna myntvärdet, förblir definitivt 10 à 18 procent fattigare, än han var det efter reformens genomförande 1865. Alla utskylder och tjenstemannalöner förblifva med lika belopp nedsatta. Med ett ord, hvar och en får binda den redan lidna skadan vid eget ben, utan hopp om någon restitution.

Af det sagda inses, att öfvergången till guldmyntfot ingalunda botar det närvarande onda genom att återställa landets myntvärde – i händelse icke det först antydda förfarandet väljes, och banken betalar värdeskilnaden. Denna öfvergång hindrar eljest endast det ondas förvärrande.

Det är därför ingalunda likgiltigt, om med botemedlet dröjes eller icke. Den af oss ifrågasatta metoden, att gifva banken rättighet inlösa sina sedlar med guld, skulle i detta hänseende hafva samma verkan, som införandet af guldmyntfot.

Om, vid öfvergången till guldmyntfot, af det mynt, som sättes i silfvermyntets ställe, en summa motsvarande i guld 174 ass silfver räknas på silfverrubeln (numera fyra silfvermark) i kronans uppbörd m. m., så följes i detta afseende Borgå landtdags beslut. Men äfven sagda guldquantitet, beror af *landtdagens* bestämmande. Af det ofvanförda framgår, att meningarna om öfvergångssättet kunna vara delade, allt efter den metod, som för öfvergången väljes. Röstar man för guldmyntfot efter silfrets nuvarande värde, så är detta en gifven

storhet, nemligen börspriset på de tillförlitligaste marknader.

Men det är ännu icke slut med *Items*. Det är bekant, att myntreformen kom som tjufven om natten, och orsaken är lika landskunnig. Skulle så icke skett, utan terminen varit på förhand känd, skulle både bankens och kronans kassor öfversvämmats af rubelssedlar, så att kanske hela reformen blifvit omöjlig. Man torde häri få söka äfven skälet dertill, att banken icke öfverlemnades åt ständerna, förrän reformen var verkställd. Ty då skulle intet hemlighållande kunnat ega rum. Man kan erkänna, att det var ett vackert prof nog på våra högre
10 embetsmäns samvetsgranna tystlåtenhet, att hemligheten så väl bevarades. Ty åtminstone 20 à 30 personer måste hafva varit medvetna deraf. Nu blir ärendet en landtdagsfråga, offentligen diskuterad. Rubelssedeln oroar numera icke; men silfverrubeln innehar vid öfvergången till guldmynt sin plats, och förutses kan, att den skall blifva ett medel för verksam spekulation. Redan få miljoner rubel kunna öfverlasta vår ringa cirkulation. Metoden är den, att i synnerhet alla allmogens varor betalas med rubel, som på denna väg kommer i kronouppbörd, utom det att tullafgifter m. m. erläggas i samma mynt. Banken får deraf i liqid för skulder och mot anvisningar af
20 kontoret i S:t Petersburg, om sådane säljas. För sistnämnda operation duger allt slags mynt, om anvisningar fås äfven hos bankens utländska ombud. Ty ändamålet i alla dylika operationer är att åtkomma bankens sedlar, som, när guldmyntfot införes, från den ena dagen till den andra komma att stiga i värde. Krediter i utlandet mot delning af vinsten möjliggöra också vexelförsäljning till banken, hvarigenom sagda ändamål vinnas. Nemligen vaxlarna säljas före reformen, förfallna till betalning efter densamma. Mot dessa påpekade vaxeloperationer kan dock banken mer eller mindre skydda sig under ett slags krigstillstånd. Ett litet krig man och man emellan kommer också att föras med
30 silfvermarken.

Hvar och en inser, att denna spekulation blir våldsammare, om man enligt den i »Kuukauslehti» föreslagna metoden vill återföra sedlarne till silfvervärdet 1865. Och det kan antagas, att detta förhållande ökar obenägenheten för en sådan operation hos alla andra, än blifvande spekulanter. Sker öfvergången deremot enkelt efter dagens börsnotering ungefär, blir vinsten mindre lockande, beroende deraf, huru starkt silfvervärdets fallande för tiden är, d. v. s. huru mycket detta öfverstiger räntan på det använda kapitalet under operationstiden, hvilken
40 ränta dock delvis kan ersättas genom de erhållna sedlarnas deponerande i våra banker. Att privatbankerna äfven erhålla liqid i rubel och att mången enskild får behålla den i hand, är ett bidrag till rörelsen.

Allt detta är något att tänka på och talar visst icke mot en såbeskaffad förberedande öfvergång, hvars åstadkommande icke tillhör offentligheten.

Eget är, att de som vidtagit så inquisitoriska åtgärder mot renlärigheten i vår första artikel i ämnet, haft ingenting att anföra i sak. Önskligt vore, att ofvanstående icke må gifva anledning att åter slå mynt af föregifven konstitutionalism, med skrot och korn förstås.